

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

[૨૦૨૧] ૬ એસ. સી. આર. ૪૮૬

સચિન કશ્યપ અને અન્યો

વિરુદ્ધ

સુશીલ ચંદ્ર શ્રીવાસ્તવ અને અન્યો

(સિવિલ અપીલ નં.૨૬૯૧/૨૦૨૧)

૧૫ જુલાઈ, ૨૦૨૧

[વિનીત સરન અને દિનેશ મહેશ્વરી, ન્યાયમૂર્તિઓ]

દલીલો: ઉચ્ચ અદાલત સમક્ષ રિટ પિટિશનમાં અસરગ્રસ્ત પક્ષોનો અમલ ન કરવો-કોઈ ચોક્કસ મુદ્દા અંગે કોઈ દલીલ અથવા વિનંતી કર્યા વિના ઉચ્ચ

અદાલત દ્વારા રિટ પીટીશન જારી કરવો-હકીકતો પર અસર, ઉચ્ચ અદાલત સમક્ષ રિટ પિટિશન જેમાં પ્રતિવાદી અધિકારીને વિસ્તારમાંથી એલ. સી. ડી. ને દૂર કરવા માટે નિર્દેશ જારી કરવાની માંગ કરવામાં આવી છે-ઉચ્ચ અદાલત દ્વારા નિર્દેશ કે ૨૦૦૦ના નિયમો હેઠળ, ડીજે દ્વારા ઉત્પન્ન થતો ઘોંઘાટ અપ્રિય અને અપ્રિય સ્તર હોવાથી સત્તાધિકારી દ્વારા ડીજેને મંજૂરી આપવામાં નહીં આવે-અપીલ પર એવું માનવામાં આવ્યું હતું:જાહેર સ્થળોએ સંગીત અથવા ડીજે વગાડવાના સંબંધમાં કોઈ દલીલો કે કોઈ પ્રાર્થના ન હોવાથી, ડીજે દ્વારા પેદા થતા ઘોંઘાટ અને સંગીત વગાડવા પર પ્રતિબંધ અંગે હાઈકોર્ટનો નિર્દેશ વાજબી નથી-કોઈ ચોક્કસ હેતુ માટે અને ચોક્કસ પ્રાર્થના સાથે રીટ પીટીશન દાખલ કરવામાં આવી હોવાથી, કોઈ ચોક્કસ મુદ્દા અંગે કોઈ દલીલ અથવા પ્રાર્થના કર્યા વિના સામાન્ય અથવા જાહેર મહત્વના તમામ મુદ્દાઓને તેના દાયરામાં આવરી લેવા માટે વિસ્તૃત કરી શકાતી નથી-આવા કોઈ નિર્દેશો જારી કરી શકાતા ન હતા, ખાસ કરીને ખાનગી મુકદ્દમામાં જે જાહેર હિતની અરજીના સ્વરૂપમાં ન હતા-કોઈપણ અરજી પસાર કરતા પહેલા જાહેર મહત્વના આવા આદેશમાં, અસરગ્રસ્ત પક્ષોને ઓછામાં ઓછા પ્રતિનિધિ ક્ષમતામાં સામેલ કરવા જોઈએ-અપીલકર્તાઓ એ અસરગ્રસ્ત પક્ષો છે જેમને ન તો સામેલ કરવામાં આવ્યા હતા કે ન તો તેમનો કેસ રજૂ કરવાની કોઈ તક આપવામાં આવી હતી-હાઈકોર્ટના નિર્દેશને રદ કરવામાં આવે છે-અપીલકર્તાઓ અથવા આવી અન્ય કોઈપણ વ્યક્તિઓને કાયદા અનુસાર અને સંબંધિત અધિકારીઓ પાસેથી જરૂરી

લાઈસન્સ/પરવાનગી મેળવ્યા પછી જ સંગીત/ડીજે વગાડવાની મંજૂરી આપવામાં આવી શકે છે-ભારતનું બંધારણ-અવાજ પ્રદૂષણ (નિયમન અને નિયંત્રણ) નિયમો, ૨૦૦૦.

સિવિલ અપીલેટ જ્યુરિસડીક્શન:સિવિલ અપીલ નં.૨૬૯૧/૨૦૨૧.

અલ્હાબાદ ખાતેની હાઈકોર્ટ ઓફ જ્યુડિકેચરના તારીખ ૨૦/૦૮/૨૦૧૯ ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી.

સાથે

સિવિલ અપીલ નં. ૨૭૦૧, ૨૬૯૨, ૨૬૯૩, ૨૬૯૪, ૨૬૯૫, ૨૬૯૬, ૨૬૯૭, ૨૬૯૮, ૨૬૯૯, ૨૭૦૦, ૨૭૦૨, ૨૭૦૩, ૨૭૦૪, અને ૨૭૦૫/૨૦૨૧.

સુશ્રી ગરિમા પ્રસાદ, પરિષ્ઠ અતિરિક્ત મહાધિવક્તા, એસ. આર. સિંહ, અરવિંદ વર્મા, પરિષ્ઠ વકીલો, અંકુર યાદવ, પ્રતીક યાદવ, કૃષ્ણ કુમાર યાદવ, પ્રમોદ કુમાર, જબર સિંહ, અરવિંદ યાદવ, ડૉક્ટર અમરદીપ ગૌર, મેસર્સ વી મહેશ્વરી એન્ડ કંપની, શિવ સાગર તિવારી, રામજી પાંડે, રાઘવેન્દ્ર શુક્લા,

ધનંજય કુમાર ત્યાગી, સતબીર સિંહ પિલાનિયા, સંદીપ કાલિયા, સુશ્રી રીના રાવ, ડૉક્ટર સુશીલ બલવાડા, હિમાંશુ ત્યાગી, અમિત વાઘવા, શૈલેશ સિંહ, પ્રમોદ તિવારી, સુશ્રી પ્રિયંકા દુબે, ડો. વિનોદ કુમાર તિવારી, કુઝૈલ અહમદ અયુબી, વિવેક સરીન, સતીશ સી. કૌશિક, આકર્શન આદિત્ય, દુષ્યંત પરાશર, દિનેશ પાંડે, મનુ પરાશર, અમરેંદ્ર કુમાર સિંહ, આનંદ મિશ્રા, સુશ્રી હર્ષિતા રઘુવંશી, શશિભૂષણ પી. અડગાંવકર, પ્રદીપ મિશ્રા, સૂરજ સિંહ, સતીશ પાંડે, અબ્દુલ કાદિર, ગુલફેશાન જાવેદ, ગુલશન જહાં, નિનંદા નાયર, સુશ્રી પારુલ શુક્લા, અજિતેશ સોની, ઈસી અગ્રવાલ, મહેશ અગ્રવાલ, અંકુર સહગલ, વકીલ હાજર પક્ષો.

કોર્ટનો આદેશ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો:

આદેશ

વિશેષ પરવાનગી અરજી (ઓ) દાખલ કરવાની પરવાનગી આપવામાં આવે છે.

વિલંબ માફ કરવામાં આવે છે.

હસ્તક્ષેપ/મુકદ્દમા અરજીઓને મંજૂરી છે.

પક્ષકારોની શ્રેણીમાંથી પ્રોફોર્મા પ્રતિવાદીઓ નંબર ૪ થી ૧૧ ને કાઢી નાખવા માટે ઇન્ટરલોક્યુટરી એપ્લિકેશન નં.૧૬૭૯૨૭/૨૦૧૯ ને અપીલકર્તાઓના જોખમ પર મંજૂરી છે.

પરવાનગી આપવામાં આવી.

સગવડતા માટે, અમે એસ.એલ.પી. (સી) નં.૨૪૮૦૬/૨૦૧૯ માંથી ઉદ્ભવેલી સિવિલ અપીલ નં.૨૬૯૧/૨૦૨૧ ને મુખ્ય બાબત તરીકે લઈ રહ્યા છીએ અને આ સામાન્ય આદેશ દ્વારા તમામ સંબંધિત અપીલોનો નિકાલ કરી રહ્યા છીએ.

આ અપીલ રીટ પીટીશન માં બિન-પક્ષકારો દ્વારા દાખલ કરવામાં આવી છે, જેમને સીધી અસર થઈ હોવા છતાં, ન તો પક્ષકાર તરીકે હાઈકોર્ટ સમક્ષ દાખલ કરવામાં આવ્યા હતા અને ન તો એવા નિર્દેશો જારી કરવા માટે કોઈ વિનંતી કરવામાં આવી હતી જેનાથી તેઓ વ્યથિત છે.

આ કેસની સંક્ષિપ્ત હકીકતો એ છે કે પ્રતિવાદી નંબર ૧ અને ૨ એ નીચેની વિનંતીઓ સાથે હાઈકોર્ટ સમક્ષ રીટ પીટીશન દાખલ કરી હતી:

“(i) હાશિમપુર ચૌરાહા, પ્રયાગરાજમાંથી એલ. સી. ડી. ને તાત્કાલિક દૂર કરવા માટે પ્રતિવાદી સત્તાને આદેશ આપતા આદેશની પ્રકૃતિમાં રિટ, આદેશ અથવા નિર્દેશ જારી કરવો.

(ii) વર્તમાન કેસની હકીકતો અને સંજોગો હેઠળ ન્યાયના હેતુઓને પહોંચી વળવા માટે આ માનનીય અદાલતને યોગ્ય અને યોગ્ય લાગે તેવી કોઈ અન્ય યોગ્ય રિટ, આદેશ અથવા નિર્દેશ જારી કરવો.

(iii) અરજદારોને રિટ રીટ પીટીશન ખર્ચ ચુકવવો.”

ઉપરોક્ત પ્રાર્થનાઓને ધ્યાનમાં લેતી વખતે, ઉચ્ચ અદાલતે ૨૦/૦૮/૨૦૧૯ ના ચુકાદાના ઉપાંત્ય ફકરામાં ૯ નિર્દેશો જારી કર્યા હતા.

અપીલકર્તાઓ હાઈકોર્ટ દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલ નિર્દેશ નંબર (iii) થી વ્યથિત છે, જે નીચે દર્શાવેલ છે:

“(૩) નિયમો, ૨૦૦૦ હેઠળ, ડીજે દ્વારા પેદા થતો અવાજ અપ્રિય અને અપ્રિય સ્તરનો હોવાના કારણે સત્તાધિકારી દ્વારા ડીજે માટે કોઈ પરવાનગી આપવામાં આવશે નહીં. જો તેઓ અવાજના લઘુત્તમ સ્તરે ચલાવવામાં આવે તો પણ તે નિયમો, ૨૦૦૦ ની અનુસૂચિ હેઠળ સ્વીકાર્ય મર્યાદાની બહાર છે. ડીજે ઘણા એમ્પ્લીફાયર્સથી બનેલો હોય છે અને તેમના દ્વારા ઉત્સર્જિત સંયુક્ત અવાજ હજાર ડીબી (એ) થી વધુ હોય છે. તેઓ માનવ સ્વાસ્થ્ય માટે ખાસ કરીને બાળકો, વરિષ્ઠ નાગરિકો અને હોસ્પિટલોમાં દાખલ થયેલા દર્દીઓ માટે ગંભીર ખતરો છે.”

અપીલકર્તાઓ માટે વિદ્વાન વકીલની રજૂઆત એ છે કે સમગ્ર રીટ પીટીશન માં ડીજે દ્વારા પેદા થયેલ અવાજ અપ્રિય અને અપ્રિય સ્તરના હોવા અંગે ન તો કોઈ દલીલ કરવામાં આવી હતી અને ન તો રીટ પીટીશન માં આવી કોઈ પ્રાર્થના કરવામાં આવી હતી. સંબંધિત ચોક્કસ વિસ્તારમાંથી એલ. સી. ડી.

ને દૂર કરવાના સંબંધમાં ઉચ્ચ ન્યાયાલય દ્વારા આપવામાં આવેલી રાહત, જે એક અલગ મુદ્દો હતો અને અપીલકર્તાઓને તે અંગે કોઈ ફરિયાદ નથી. અપીલકર્તાઓ માત્ર એવા વિષયના સંબંધમાં બહાર પાડવામાં આવેલા નિર્દેશ નંબર (iii) થી વ્યથિત છે જે ઉચ્ચ અદાલત સમક્ષ મુદ્દો ન હતો.

અપીલકર્તાઓ માટે વિદ્વાન વકીલની દલીલ એ છે કે તેમને સંબંધિત ધ્વનિ પ્રદૂષણ (નિયમન અને નિયંત્રણ) નિયમો, ૨૦૦૦ હેઠળ જિલ્લા સત્તામંડળ પાસેથી લાઇસન્સ મેળવ્યા પછી જ જાહેર સ્થળોએ સંગીત વગાડવાનો અધિકાર છે. એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે ઉચ્ચ ન્યાયાલય દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલ ઉપરોક્ત નિર્દેશ નંબર (૩) માં સમાવિષ્ટ આવા પ્રતિબંધો લાદવાથી, અપીલકર્તાઓની આજીવિકાને અસર થાય છે અને ભારતના બંધારણની કલમ ૧૯ (૧) (જી) દ્વારા અસર થાય છે.

તેનાથી વિપરીત, ખાનગી પ્રતિવાદીઓ નં.૧ અને ૨ (હાઈકોર્ટ સમક્ષ રીટ પીટીશનર્સ) ના વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી છે કે જાહેર સ્થળે સંગીત (ડીજે) વગાડવાના સંદર્ભમાં આવી કોઈ વિનંતી ન હોવા છતાં અને રીટ પીટીશન માત્ર ચોક્કસ વિસ્તારમાં એલ. સી. ડી. વગાડવા સુધી મર્યાદિત હતી, તેમ છતાં આવા નિર્દેશો રીટ પીટીશનનો વ્યાપ વધારીને ભારતના બંધારણની કલમ ૨૨૬

હેઠળ જારી કરી શકાયા હોત.

શ્રીમતી ગરિમા પ્રસાદ, ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન એડિશનલ એડવોકેટ જનરલ અને અલ્હાબાદ ડેવલપમેન્ટ ઓથોરિટી વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન કાઉન્સેલ શ્રીમતી હર્ષિતા રઘુવંશીએ રજૂઆત કરી છે કે, તેઓ ઉચ્ચ ન્યાયાલય (હાઈકોર્ટ) દ્વારા જારી કરાયેલા નિર્દેશોનું પાલન કરવા માટે બંધાયેલા છે અને ઉપરોક્ત નિર્દેશ નંબર (iii) ના પાલનમાં, રાજ્ય સરકાર તેમજ અલ્હાબાદ ડેવલપમેન્ટ ઓથોરિટી પક્ષકારોને ડીજે વગાડવાની મંજૂરી આપી રહ્યા નથી, સિવાય કે તે કિસ્સાઓમાં જ્યાં આ અદાલત દ્વારા સ્ટે ઓર્ડર આપવામાં આવ્યો હોય અને પક્ષકારોએ જરૂરી પરવાનગી મેળવી હોય.

પક્ષકારોના વિદ્વાન વકીલને સાંભળ્યા પછી અને આ કેસની હકીકતોને ધ્યાનમાં લેતા, અમારો સ્પષ્ટ અભિપ્રાય છે કે જાહેર સ્થળોએ સંગીત અથવા ડીજે વગાડવાના સંબંધમાં ન તો દલીલો હતી કે ન તો કોઈ પ્રાર્થના હતી, તેથી ડીજે દ્વારા પેદા થતા ઘોંઘાટ અને સંગીત વગાડવા પરના પ્રતિબંધ અંગે ઉપર ટાંક્યા મુજબ હાઈકોર્ટનો નિર્દેશ નંબર (iii) કાયદામાં ન્યાયી ઠેરવી શકાતો નથી. રીટ પીટીશન કોઈ ચોક્કસ હેતુ માટે અને કોઈ ચોક્કસ પ્રાર્થના સાથે દાખલ કરવામાં આવી હોવાથી તેને કોઈ ચોક્કસ મુદ્દા અંગે કોઈ દલીલ અથવા

પ્રાર્થના કર્યા વિના સામાન્ય અથવા જાહેર મહત્વના તમામ મુદ્દાઓને તેના દાયરામાં આવરી લેવા માટે વિસ્તૃત કરી શકાતી નથી. અમારા મતે, આવા કોઈ નિર્દેશો જારી કરી શકાયા ન હોત, ખાસ કરીને ખાનગી મુકદ્દમામાં જે જાહેર હિતની અરજીની પ્રકૃતિમાં ન હતા. અમે આપું ખાસ કરીને એટલા માટે કહીએ છીએ કારણ કે જાહેર મહત્વના આવા કોઈ પણ આદેશને પસાર કરતા પહેલા, અસરગ્રસ્ત પક્ષોને ઓછામાં ઓછા પ્રતિનિધિ ક્ષમતામાં સામેલ કરવા જોઈએ, જે વર્તમાન કેસમાં કરવામાં આવતું નથી. અહીં અપીલકર્તાઓ અસરગ્રસ્ત પક્ષો છે જેમને ન તો સામેલ કરવામાં આવ્યા હતા અને ન તો તેમનો કેસ રજૂ કરવાની કોઈ તક આપવામાં આવી હતી.

આ રીતે, ઉચ્ચ ન્યાયાલયના વિવાદિત ચુકાદામાં નિર્દેશ નંબર (iii) ને રદ કરતી વખતે, ઉપર ટાંક્યા મુજબ, અમે સ્પષ્ટ કરીએ છીએ કે અપીલકર્તાઓ અથવા આવી અન્ય કોઈપણ વ્યક્તિઓને કાયદા અનુસાર અને સંબંધિત અધિકારીઓ પાસેથી જરૂરી લાઈસન્સ/પરવાનગી મેળવ્યા પછી જ સંગીત/ડીજે વગાડવાની મંજૂરી આપવામાં આવી શકે છે.તે મુજબ હુકમ કર્યો.

ઉપરોક્ત અવલોકનો સાથે, અપીલ ઉપર દર્શાવેલ હદ સુધી માન્ય છે.

એસ.એલ.પી. (સી) નંબર ૨૪૮૦૬/૨૦૧૯ માંથી ઉદભવેલી સિવિલ અપીલ નંબર ૨૬૯૧/૨૦૨૧ માં પસાર કરવામાં આવેલા આદેશને ધ્યાને લેતા, અન્ય સંબંધિત અપીલો તે મુજબ મંજૂર કરવામાં આવે છે.

અપીલને મંજૂરી આપવામાં આવી છે.

This judgment has been translated using AI Tool - SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.